

НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ

2022-2024

Листа на кратенки

МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МФ	Министерство за финансии
МИОА	Министерство за информатичко општество и администрација
ОДУ	Органи на државна управа
ЕЛС	Единици на локална самоуправа
ДЗС	Државен завод за статистика
ГО	Граѓански организации
МОр	Меѓународни организации
ЗСД	Завод за социјални дејности
ЗЕЛС	Заедница на единиците на локалната самоуправа
БРО	Биро за развој на образованието
МК	Министерство за култура
МП	Министерство за правда
АВРСМ	Агенција за вработување на Република Северна Македонија
МЗШВ	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
АКН	Агенција за катастар на недвижности
МОН	Министерство за образование и наука
АВМУ	Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги
АМС	Агенција за млади и спорт
ЦОВ	Центар за образование на возрасни
МО	Министерство за одбрана
ЦСОО	Центар за стручно образование и обука
НСФ	Национални спортски федерации
АФПЗРР	Агенција за финансиска поддршка во земјоделието и рурален развој
АСЈО	Академија за судии и јавни обвинители
НКТН	Национално координативно тело за насилство
МЕ	Министерство за економија
МНР	Министерство за надворешни работи
МВР	Министерство за внатрешни работи

ВОВЕД

Националниот план за родова еднаквост (НАПРЕ) 2022-2024 е документ со кој се дефинира начинот на спроведување на Националната стратегија за родова еднаквост 2022-2027, донесена од страна на Собранието на РСМ на ден 27.07.2022 година, преку дефинирање на активностите, индикаторите за активностите, носителите на обврка за спроведување на истите, временската рамка и издвоените финансиски средства за спроведување на активностите утврдени со Стратегијата, а кои сите заедно имаат цел за унапредување на родовата еднаквост и унапредување на статусот на жените. Стратегијата за родова еднаквост 2022-2027 утврдува три општи цели: 1) воспоставување на ефективен и ефикасен систем за унапредување на родовата еднаквост на централно и локално ниво, 2) подобрување на положбата на жените во сите области на јавниот и приватниот живот и 3) сузбивање на родовите стереотипи и градење на култура на ненасилство и недискриминација врз основа на пол, род и родов идентитет. Стратегијата предвидува специфични цели и индикатори за остварување на општите цели.

За изготвување на Националниот Акциски План 2022-2024, формирана е работна група, составена од претставници на министерства, други органи и претставници на граѓанскиот сектор чии области на делување се опфатени со Стратегијата, односно кои се посветени и работат на зајакнување на видливоста и вклученоста на родовата еднаквост во сите сегменти на секојдневното живеење.

Националниот Акциски План 2022-2024 ги опфаќа активностите, индикаторите, носителите на активностите, временската рамка и потребниот буџет за спроведување на активностите со кои се постигнуваат специфичните и општите цели поставени со Стратегијата, во првиот период – од 2022 до 2024 година.

Краток преглед на активностите спроведени во 2022 година

Во текот на 2022 година, во периодот од донесувањето на Стратегијата во јули 2022 до декември кога се подготвува Националниот акциски план, континуирано се спроведуваа активности поврзани со зајакнување на процесите кои водат до родова рамноправност:

Министерство за труд и социјална политика

- продолжи со работа работна група за изготвување на Закон за родова еднаквост со кој ќе се унапреди законската рамка и ќе се усогласи со тековните директиви на Европска унија. Кон крајот на 2022, предлог-Законот беше поставен на ЕНЕР, а се одржаа 8 јавни дебати и расправи по истиот.

- во процесот на родово одговорното буџетирање на национално ниво, вклучени се 13 министерства и 2 агенции, и тоа: Министерството за правда, Министерството за надворешни работи, Министерството за внатрешни работи, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за одбрана, Министерството за образование и наука, Министерството за култура, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерството за животна средина и просторно планирање, Министерството за економија, Министерството за финансии, Министерството за информатичко општество и администрација, Министерството за здравство, Агенцијата за поддршка на претпремаштвото и Агенцијата за млади и спорт.
- реализирани се 31 обуки и обучени се 401 лице вработено во јавен сектор.
- во однос на родово одговорно буџетирање и вклучување на родовата перспектива одржани се 18 обуки на кои учествувале 200 административни службеници кои се вклучени во процесот на подготовка на стратешките и буџетските планови, како и административни службеници со релативно кратко искуство во работата. Целта на обуките е унапредување на капацитетите на државните службеници во областа на родовата еднаквост и родово одговорното буџетирање.
- во Ресурсниот центар за родово одговорно буџетирање се организираа 13 обуки од областа недискриминација во кои учествуваа 201 административни службеници на национално и локално ниво и ромски медијатори. Покрај обуки во Центарот се одржуваа состаноци, консултативни средби и јавни дебати.
- изготвен е Индекс на родова еднаквост од страна на МТСП, кој е во фаза на одобрување.

Министерство за образование

- Континуирано спроведување на **новата Концепција за основно образование**. Имплементацијата на новите наставни програми во учебната 2022/23 година се реализира во прво, второ, четврто и петто одделение. Обучени се вкупно 6219 одделенски наставници кои изведуваат настава во наведените одделенија. Новата концепција за основно образование има посебна глава за обезбедување родова сензитивност/рамноправност. Во неа, меѓу другото, е уредено дека образованието поттикнува вклучување на родовата перспектива во обуката на наставниците, реализира настава низ содржини во кои нема експлицитни родови стереотипи и користи пристап кој е родовосензитивен и повикува на критички однос кон родовата нееднаквост.
- Реализирани обуки на 6219 одделенски наставници од прво, второ, четврто и петто одделение во основните училишта за успешна примена на принципот за родовата еднаквост како носечки принцип на Концепцијата за основно образование. Обуката се реализираше со изготвен модул за развивање на потребните способности и вештини на наставниците од наведените одделенија за родова еднаквост.
- Од учебната 2021/2022 година се воведува пилот-проект со кој предметот Сеопфатно сексуално образование е воведен во деветто одделение, во три училишта: ОУ „Јан Амос Коменски“ – Карпош, ОУ „Кузман Шапкарев“ – Кисела Вода и ОУ „Братство – Миѓени“ во Тетово. За да можат наставниците (вкупно 14) да го предаваат овој предмет, односно да ја реализираат наставната програма од 36 училишни часа, спроведени се обуки за стекнување знаења и вештини за сите теми поврзани со сеопфатно сексуално образование, во согласност со последните препораки

на УНЕСКО за возраст од 12 до 15 години, односно род и пол, сексуално и репродуктивно здравје и ХИВ, сексуалност, насилство, граѓански аспекти и дискриминација, тело и слика за телото и врски и односи.

- Реализирано е истражување на тема „Промена на ставовите на наставниците кон воведување на Сеопфатно сексуално образование (ССО) 2020-2022“ со цел да се обезбеди увид во перцепцијата и ставот на родителите и наставниците во воведување на наставни содржини, односно избран предмет во основното образование, засновано во моделот на ССО. Резултатите од ова истражување јасно покажаа дека наставниците имаат високо изразен и афирмативен став кон потребата од сексуално образование.
- Реализирана е обука на тема „Унапредување на менталното здравје кај учениците“ при што 37 стручни соработници пружаа поддршка на стручните соработници на останатите основни и средни училишта во државата за спроведување на активности за унапредување на менталното здравје, која промовира родова еднаквост и недискриминација.
- Поддршка во спроведувањето на Студијата за однесувањето поврзано со здравјето кај децата од училишна возраст (HBSC – Health Behaviour in School Aged Children Study) на Светска здравствена организација и учество во промовирање на резултатите со посебен акцент на менталното здравје, родовата еднаквост и сексуалното образование.
- Изготвени се Предлог-концепција за учебник и Методологија за вреднување на учебник.
- Донесени се новите наставни програми и изработени се наставни материјали за прво и четврто одделение и за второ, трето и петто одделение, кои промовираат родова еднаквост и недискриминација.

Министерство за одбрана

- Во 2022, Изработена е и објавена Регионална студија за интеграција на родовата перспектива во образование и обуки на одбранбените системи во државите од Западен Балкан – Студија за почетна состојба.¹

Министерство за правда

- Продолжува да се спроведува примарната правна помош која е обезбедена преку: подрачните одделенија за бесплатна правна помош при Министерството за правда, преку овластените здруженија регистрирани во Регистарот на овластени здруженија за давање бесплатна правна помош при Министерството за правда и правните клиници регистрирани во Министерството за правда за давање бесплатна правна помош.
- Изработени измени и дополнувања на КЗ
- Донесен Правилник за содржината и начинот на прибирање на податоците за родово базирано насилство врз жените и жртвите на семејно насилство во судовите² и Правилник за содржината и начинот на прибирање на податоците за родово базирано насилство врз жените и жртвите на семејно насилство во јавните обвинителства³.

¹<https://mod.gov.mk/storage/2023/01/integracija-na-rodova-perspektiva-vo-voenoto-obrazovanie-i-obuka.pdf>

²Службен весник на Република Северна Македонија бр. 268/2022

³Службен весник на Република Северна Македонија бр. 267/2022

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

- Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на 9 јуни 2022 година спроведе работилница со медиумски професионалци насловена „Родовозаснованото насилство и професионалните стандарди за новинарско известување“. Учествуваа претставници од 13 национални телевизии и радија (и од Јавниот сервис и од комерцијалните радиодифузери) од кои, 11 беа жени, а двајца мажи. На работилницата со свои презентации и прилози учествуваа претставници на граѓански организации, на Агенцијата и експерти, а за учесниците/чките беа обезбедени примероци од „Прирачникот за известување за родово базираното насилство“ кој беше изготвен во рамки на проект на ХОПС и од „Водичот на АВМУ за мониторинг на примената на стандардите за известување за случаи на родово засновано насилство во медиумите“ изработен во рамки на проектот ЈУФРЕКС 2.
- На 28 март 2022 година, беа презентирани наодите од редовното годишно истражување за родот и медиумите на АВМУ насловено „Родот во медиумите 2021: Родовите прашања и начинот на претставување на жените и мажите во спортската програма на националните терестријални телевизии“. Во текот на годината започна родовата анализа на програмите на националните телевизии за 2022 година, фокусирана на родовите прашања и претставувањето на жените и мажите во забавните програми.
- Почнат е проект за усогласување со директивата за аудиовизуелни медиумски услуги, ЕУ за слободата на изразување: Усогласување на националното законодавство за медиуми со легислативата на ЕУ и медиумските стандарди“.

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

- Со Мерката 115 – Поддршка на активен член на земјоделско стопанство, во 2022 се поддржани 70 жени земјоделки со грантови до 6.000,00 евра
- Подготовка на Програма за обезбедување на социјална сигурност за жените кои вршат земјоделска дејност

Министерство за култура

- Во скоро сите дејности (освен заштита на културното наследство и меѓународна дејност) е ставен посебен приоритет **„Унапредување народовата рамноправност“**,
- Исто така и во пријавата за литература и издавачка дејност е ставен подобен приоритет **„Поттикнување на литературното творештво на жени авторки од Република Северна Македонија“**

Општа цел 1: Воспоставување на ефективен и ефикасен систем за унапредување на родовата еднаквост на централно и локално ниво

Општа цел 1: Воспоставување на ефективен и ефикасен систем за унапредување на родовата еднаквост на централно и локално ниво								
Специфична цел 1.1: Унапредување на родовите механизми на централно и на локално ниво, во согласност со законската рамка за унапредување на родовата еднаквост								
<p>Појдовна точка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во 2020 година е потпишана Рамка за соработка за одржлив развој меѓу Република Северна Македонија и Обединетите нации 2021-2025, со која се насочува работата на агенциите на ОН во земјата во наредните 5 години. - Според Глобалниот извештај за родовиот јаз во 2021 година, земјата е рангирана на 73- то место од вкупно 156 земји (со индекс 0,715).⁴ - Во 2021 година, од 81 општина, само 66 општини доставиле годишен извештај за преземени активности и постигнатиот напредок за воспоставување на еднакви можности на жените и мажите.⁵ - Според евиденцијата во електронската платформа за е-учење, во периодот од 1.1.2021 г. до 31.12.2021 г., обуката за родова еднаквост ја завршиле вкупно 120 посетители, поради што како еден од предизвиците утврдени во Годишниот извештај на МТСП за 2021 година, нискиот процент на посетители на обуките од областа на родовата еднаквост на системот за е-учење е потенциран како еден предизвик.⁶ 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активност						
1.1.1. Унапреден механизам за родова еднаквост на централно ниво	Воспоставено посебно тело за родова еднаквост на ниво на Влада, со конкретни цели и задачи	Организирана јавна расправа во Собранието во однос на предлог-законот за родова еднаквост	Јавна дебата за ЗРЕ и јавна расправа во Собранието		Собрание на РСМ, Влада на РСМ	10.000,00	2023	МТСП Донација ОБСЕ
		Функционално одделение за обуки за родова еднаквост на централно ниво	Воспоставување на одделение и пополнување на капацитети на одделението	МТСП		400.000,00 1.000.000,00	2023 2024	Буџет на МТСП
			Утврдување на план и програма за обуки Спроведување на планот и програмата	МТСП		207.900,00 228690,00	2023 2024	Буџет на МТСП

⁴https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf

⁵[https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednaki%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20\(2\).pdf](https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednaki%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20(2).pdf)

⁶Ibid, стр. 28

	<p>Систематизација на работно место координатор/ка за еднакви можности со утврдени одговорности и надлежности</p> <p>Вработени на работно место координатор(к)и по пол, по квалификации</p>	<p>Подготвена систематизација на работно место координатор/ка за родова еднаквост со утврдени одговорности и надлежности во министерствата и единиците на локална самоуправа</p>	<p>- Утврдување на работни задачи, цели и одговорности на координаторите за родова еднаквост</p> <p>- Утврдување на потребни квалификации за извршување на работните задачи</p> <p>-Измена на каталогот за систематизација на работните места</p>	МИОА	МФ, МТСП, ОДУ, ЕЛС, сите институции опфатени со закон	Нема фискални импликации	2023	Буџети на ОДУ и ЕЛС
1.1.2. Воспоставен механизам за континуирано градење на капацитетите на јавната администрација во однос на родовата еднаквост на централно и на локално ниво, вклучувајќи ги градоначалниците	Развиени и стандардизирани модули за обука	Развиени и стандардизирани модули за обука	Креирање модули за обука за родова еднаквост на централно и на локално ниво	МТСП	МИОА, ОДУ, ЕЛС Граѓански организации (ГО) Меѓународни организации (МОП)	1800000	2023	МТСП УН Жени
			ЕЛМС надградба на модулот за еднакви можности	МИОА	МТСП, ОДУ, ЕЛС	Нема фискални импликации	2023	Буџет на МИОА
		Воспоставени план и програма за обуки за Ресурсниот центар за обуки	Изработка на годишен план и програма за обуки за Ресурсниот центар за обуки за 2023 и 2024	МТСП	ОДУ, ЕЛС, ЗСД	Нема фискални импликации	2023 2024	Буџет на МТСП
			Изработка на годишен план и програма за континуиран професионален развој за центрите за социјална работа за 2023и 2024	ЗСД		Нема фискални импликации	2023 2024	Буџет на МТСП
	Број на обучени лица од јавна администрација, по ниво, по пол	Воведен механизам за прибирање на родово разделена статистика за број на обучени лица на централно и на локално ниво	Прибирање на родово разделени статистички податоци за лица кои ја поминале обуката за ЕЛМС за 2023 и 2024 Прибирање на родово	МИОА	ОДУ, ЕЛС ЗСД	Нема фискални импликации	2023 2024	Буџет на МИОА

			разделени статистички податоци за лица кои поминале обуки согласно планот и програмата за обуки на Ресурсниот центар за обуки за 2023 и 2023	МТСП		Нема фискални импликации	2023 2024	МТСП
--	--	--	--	------	--	--------------------------	--------------	------

Општа цел 1: Воспоставување на ефективен и ефикасен систем за унапредување на родовата еднаквост на централно и локално ниво								
Специфична цел 1.2: Воспоставување функционален систем за вклучување на родовата перспектива во креирањето на политиките, на програмите и на буџетските процеси на централно и на локално ниво								
Појдовна точка: - Вкупниот буџет на програмите избрани од институциите за 2021 година изнесува 2,08 милијарди денари.Најголем процент од средствата потпаѓаат на МТСП – 81,8%, Министерството за финансии учествува со 5,8% додека останатите вклучени имаат под 5%. Во 2021 година, од 81 општина, само 66 општини доставиле годишен извештај, и со тоа ја исполниле законската обврска во согласност со ЗЕМЖМ.								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
1.2.1. Унапредени капацитетите за РОБ на сите нивоа на креирање политики и буџети	Воспоставен Ресурсен центар и Центар за обуки за родово одговорно креирање на политики и буџетирање		Покриено со активностите од точка 1.1.2.					
	Воспоставен систем за обуки за РОБ за чинители на сите нивоа	Воспоставен систем за обуки за РОБ за чинители на сите нивоа	Спроведување на обуки за РОБ за чинители на централно и на локално ниво	МТСП,	МИОА МФ МОр	600000	2023 2024	МТСП Донација
	Обучени лица за РОБ во јавна администрација, на локално и на централно ниво, по пол, по година		Спроведување на обука за родово одговорни буџетски иницијативи					

Општа цел 1: Воспоставување на ефективен и ефикасен систем за унапредување на родовата еднаквост на централно и локално ниво								
Специфична цел 1.3: Воспоставување ефикасен систем за следење на состојбата со родовата еднаквост, во согласност со релевантните меѓународни обврски и препораки								
Појдовна точка: - На 05.04.2022, РСМ достави Основен извештај согласно член 68 ст.1 од Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство ⁷ Во април 2022, објавен е Извештај на владата на република северна македонија за примената на лекинската декларација и платформата за акција (1995) и резултатите од втората посебна седница на Генералното Собрание на ОН (2000) - Пекинг +25 ⁸ - Во 2017 година, доставен е Шестиот Периодичен Извештај по Конвенцијата за елиминација на сите форми на дискриминација врз жените (CEDAW) како и одговор на дополнителни прашања по								

⁷<http://shorturl.at/mBQY>

⁸<https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednakvi%20moznosti/12.5-Peer%20reviewed%20National%20Report%20%20B+25%20-%20MK.docx>

истиот. ⁹ - Во 2022, Министерството за одбрана го усвои Првиот годишен извештај за вториот национален акциски план на Република Северна Македонија за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325 за 2020-2025 година ¹⁰								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
1.3.1. Редовно собирање и ажурирање на родово разделени податоци на сите нивоа и кај сите релевантни чинители	База на податоци на централно ниво, со родово разделени податоци, јавно и лесно достапна	ХРМИСОТ содржи опција за прибирање и обработка на родово разделени податоци	Надградба на ХРМИСОТ за да обезбеди родово разделени податоци	МИОА	МТСП, ДЗС, ОДУ	Нема фискални импликации	2023-2024	Буџет на МИОА

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот								
Специфична цел 2.1: Намалување на родовиот јаз во економското учество на жените и на пазарот на труд, со интерсекциски пристап								
Појдовна точка: <ul style="list-style-type: none"> - Активното население на територија на држава во последниот квартал од 2022 е 808328, од кои 59.0% мажи и 41.0% жени. - Од вкупниот број на вработени, мажи се 57.7% а жени 42.3%.¹¹ - Бројот на невработени активни жени изнесува 58.698 и претставува 51% од вкупно активно население¹² - Мерките за вработување од Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2021 година ги искористиле вкупно 11.292 лица, од кои 4979 жени (44,1%) - Според Глобалниот извештај за родовиот јаз во 2021 година, земјата е рангирана на 73-то место од вкупно 156 земји (со индекс 0,715).¹³ - Во јавниот сектор, жените претставуваат доминантно застапена вработена категорија во секторите на образование, здравство и труд и социјала: Образование 65,74%, труд и социјала 82,11% и здравство 72,48%¹⁴ - Во однос на грижата за деца во 2021: <ul style="list-style-type: none"> o 70 детски градинки o 26 приватни градинки o 2 центри за ран детски развој како јавни правни субјекти o 1 центар за ран детски развој како приватен правен субјект o 1 градинка во состав на правни лица за потребите на вработените, во државна сопственост o 29 947 деца во државни градинки од вкупно 31.293¹⁵ 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени	Финансиски	Времен	Извори на

⁹<https://www.mtsp.gov.mk/content/word/dokumenti/dokumenti%202017/CEDAW%202017%20final.doc> и

[https://www.mtsp.gov.mk/content/word/dokumenti/Dokumenti%202019%20%9F%D1%80%D0%B0%D1%88%D0%B0%D1%9A%D0%B0_%D0%B8_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD_%D0%BE%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80_%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%88%D0%B0%D1%9A%D0%B0_%D0%A6%D0%95%D0%94%D0%90%D0%92%2031.%2005%20\(2\)-2.doc](https://www.mtsp.gov.mk/content/word/dokumenti/Dokumenti%202019%20%9F%D1%80%D0%B0%D1%88%D0%B0%D1%9A%D0%B0_%D0%B8_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD_%D0%BE%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80_%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%88%D0%B0%D1%9A%D0%B0_%D0%A6%D0%95%D0%94%D0%90%D0%92%2031.%2005%20(2)-2.doc)

¹⁰Прв Годишен извештај за Вториот национален акциски план на Република Северна Македонија за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325 „Жени, мир и безбедност 2020 – 2025“ – март 2022 година

¹¹Извор: ДЗС, <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSooopstenie.aspx?id=98&rb=14187>

¹²Извор: АВРСМ

¹³https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf

¹⁴https://mioa.gov.mk/sites/default/files/pbl_files/documents/reports/finalen-izveshtaj_2021_rabotna_30.03.2022.pdf, стр. 35

¹⁵Извор: ДЗС, <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSooopstenie.aspx?rbtxt=25>

	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности		институции	средства (денари)	ска рамка	финансирање		
2.1.1. Зголемена активација на жените и намалена родова нееднаквост на пазарот на труд, со посебен фокус на жените од маргинализираните заедници	Процент на активно население (15+), по пол	Зголемување на бројот на земјоделки носителки на земјоделско стопанство за 20%	Спроведување на теренски активности (јавни дебати, информативни средби) за запознавање на жените од рурални средини за можности за вработување и стимулирање на здружувањето на жените од руралните средини во задруги	МЗШВ	АВРСМ, ГО Национална Федерација на фармери, МТ СП	Нема фискални импликации	2023-2024	Буџет на МЗШВ	
	Стапка на вработеност (население 15+), по пол	Зголемен број на субвенционирани претпријатија за зголемена вклученост на жените во стопанството	Финансиска поддршка за женско претприемништво за дигитализација на деловните процеси	МЕ	/	2.000.000	2023	Буџет на МЕ	
	Број на невработени жени евидентирани во АВРСМ			Зголемен број на субвенционирани претпријатија за зголемено учество на жените во туризмот	Финансиска поддршка за женско претприемништво во туризмот	МЕ	/	1.500.000	2023
	Опфат (%) на искористеност на мерки за вработување, по пол, по степен на образование	Воведување стимулативни мерки за вклучување на жените во секторот енергетика	Развој на образовни програми за основно и средно училиште за одржлив развој, енергетска ефикасност и користење на обновливи извори на енергија; со фокус на промоција и поддршка на жените да продолжат со професионални кариери во секторите.	МЕ					
		Зголемена свесност кај младите за креирање на политики кои треба да влијаат на нивно економско зајакнување	Спроведување на кампања „Гласна и храбра“	МТСП		448.220,00	2023	Буџет на МТСП и UN Women	
2.1.2. Родовиот јаз во платите е намален преку соодветни мерки	Процент на родов јаз во платите (неприспособен)	Утврден индикатор за структура на заработувачка	Спроведување на Анкетата за структура на заработувачката, која има четиригодишна периодика. Анкетата ќе се спроведе во 2023 година, со што ќе се обезбеди индикаторот за 2022 година.	ДЗС		Нема фискални импликации	2023-2024	Буџет на ДЗС	

<p>2.1.4. Подобрен квалитетот на работа на жените</p> <p>2.1.5. Воспоставени мерки за усогласување на професионалниот и на приватниот живот, во согласност со Директивата на ЕУ за баланс на професионалниот и приватниот живот</p>	<p>Вработени со полно работно време, по пол</p> <p>Времетраење на работниот век, по пол</p>	<p>Воспоставување на дополнителни олеснувања при бременост, породување и мајчинство</p>	<p>Измена на Законот за работните односиво насока на обезбедување на родителско отсуство за мажите</p> <p>Измена на Законот за работните односиво насока на регулирање на механизми за флексибилно работно време</p>	МТСП		3 198 000 000	2023	Буџет на РСМ	
	<p>Вработени (15+) со флексибилност во работното време, по пол, по возраст</p> <p>Застапеност на сервиси за грижа за деца и стари лица, по општини</p> <p>Деца (%) згрижени во формални сервиси за грижа</p> <p>Време (%) поминато во активности во домаќинството, по пол</p> <p>Воспоставено непреносливо родителско отсуство за мажите</p> <p>Родов јаз во вработеност кај родители на деца помали од 6 години</p> <p>Жени и мажи (%) што не бараат работа поради грижа за семејството</p>		<p>Зголемен број на сервиси за деца и стари лица во рурални средини, по општини</p>	<p>Донесена Програма за изградба, опремување и одржување на објекти за детска заштита за 2023 година;</p>	МТСП	ЕЛС, Донатори	132.005,00	2023	Буџет на РСМ Донатори (ИПА и Светска банка)
						150.000,00	2024		
					<p>Изградба на градинка во општина Тетово</p>	МТСП		21.144.318,00	2023
			<p>Изградба на градинка во општина Геарце</p>	МТСП		4.944.787,00	2024	ИПА: 4.329.682,00 МФ, М- Интеграција во ЕУ: 615.105,00	
						24.658.793	2023	ИПА: 21.591.249,00 МФ, М- Интеграција во ЕУ: 3.067.544,00	
						4.962.471,00	2024	ИПА: 4.345.155,00 МФ, М- Интеграција во ЕУ: 617.316,00	

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот								
Специфична цел 2.2: Унапредување на положбата на жените во земјоделството преку посебни мерки и политики насочени кон афирмација и соодветно вреднување на нивната работа								
Појдовна точка:								
<ul style="list-style-type: none"> - 28,52 % од имотите во Република Северна Македонија им припаѓаат на жени, додека 71,48 % им припаѓаат на мажи. - Само 4,07% жени се носители на сопственички права во руралните средини. - 12,01% жени се сопственици на земјиште. - 50% од жените кои се сопственици на земјиште, не се активни во процесот на донесувањето одлуки за активностите поврзани со земјиштето - 90,35 % од мажите донесуваат одлуки за активностите поврзани со земјиштето, наспроти 9,65 % од жените. - 58,6 % од жените сметаат дека се неподобни за кредитите што ги нудат штедилниците, во однос на банките 47,6 % од жените се сметаат себеси за неподобни за земање кредити, кај Македонската банка за обнова и развој, 67,9 % од жените се сметаат себеси за неподобни за земање кредити, додека кај ИПАРД-Програмата за рурален развој, 61,85 % од жените се сметаат себеси за неподобни за овие програми.¹⁶ 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
2.2.1. Подобрена положбата на жените во руралните средини во однос на управување со земјоделски имот и земјиште	Жени (%) носители на стопанства од вкупен број	Зголемување на жени сопственици на земјиште за 20%	10 Кампањи за сузбивање на родови стереотипи во рурални средини.	МЗШВ		Нема фискални импликации	2022-2024	Буџет на МЗШВ
	Жени (%) од рурални средини сопственички на имот	Присуство на претставници од најмалку 4 земји од Балканот заради размена на искуства во однос на преминување од неформална во формална економија	Организирање на на меѓународна конференција на рурални жени од Балканот заради размена на искуства во однос на преминување од неформална во формална економија	МЗШВ		300.000,00	2023	Буџет на МЗШВ
	Број на жени што самостојно вршат земјоделска дејност	Изготвени предлог законски одредби за зголемување на бројот на жени сопственици на недвижен имот во кодификацијата на граѓанскиот законик	Иницирање на предлог-законски одредби за зголемување на бројот на жени сопственици на недвижен имот во кодификацијата на граѓанскиот законик	АКН	ГО, МП, МФ	Нема фискални импликации	2023, 2024	
Број на спроведени кампањи за подигнување на свесноста за правото на имот и наследување								

¹⁶Извор за сите податоци:

[https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednakvi%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20\(2\).pdf](https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednakvi%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20(2).pdf)

2.2.2. Намалена неплатената работа што ја вршат жените во руралните средини	Жени % во неформална економија, кои имаат здравствено и/или социјално осигурување Број на сервиси за деца и стари лица во рурални средини, во општини Број на усвоени мерки за формализирање на неформалната работа	Обезбедени финансиски средства како поддршка за социјална сигурност за жените кои вршат земјоделска дејност	Подготвена програма за поддршка за социјална сигурност на жените кои вршат земјоделска дејност	АФПЗРР	МЗШВ	4.000.000,00	2023	Буџет на АФПЗРР
2.2.3. Зголемено учество на жените во програмите за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој	Учество на жени (%) како носителки на апликации за финансиска поддршка Жени (%) носителки на апликации што добиле финансиска поддршка	15% зголемен процент на регистрирани жени што добиле финансиска поддршка - носителки на земјоделско стопанство	Спроведување на Мерката 115 – Поддршка на активен женски член на земјоделско стопанство	МЗШВ		22.000.000,00	2023	Буџет на АФПЗРР
2.2.4. Млади мотивирани да се занимаваат со земјоделство преку стимулативни мерки и поддршка	Носители на земјоделски стопанства, по возраст, по пол Млади (%) во однос на стари носители на стопанства, по пол Број на стимулативни мерки насочени кон младите во земјоделството	Зголемен број на стимулативни мерки насочени кон младите во земјоделството	Доделување на стипендии на ученици од земјоделско ветеринарна струка	МОН		1.260.000 1.260.000,00	2023 2024	Буџет на МОН
			Доделување на стипендии за студенти запишани на ветеринарна и земјоделска струка.	МОН		4.860.000 4.860.000	2023 2024	Буџет на МОН

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот
Специфична цел 2.4: Еднакво учество на жените во донесување одлуки на сите нивоа во политичкиот и во јавниот живот
Појдовна точка: <ul style="list-style-type: none"> - Во јавниот сектор се вработени 55,29 % жени и 44,71% мажи - Во Собранието на Република Северна Македонија, жени се 40,83% од вкупниот број пратеници, односно 49 пратенички кои го сочинуваат Клубот на пратенички.¹⁷ - На кандидатските листи за градоначалник, само 8,36% се жени, односно од вкупно 299 кандидати, само 25 се жени. - Во мандатот од 2021-2025, назначени се само 2 жени градоначалнички.

¹⁷[https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednakvi%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20\(2\).pdf](https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednakvi%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20(2).pdf), стр. 14-15

- На кандидатските листи за совет, 45% од кандидатите се жени. ¹⁸ Од вкупно 21 член во составот на тековната влада, само 4 членови се жени. ¹⁹								
Резултат	Индикатори		Активности	Одговорна институција	Други институции	Износ на потребен буџет	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
2.4.1. Жените еднакво учествуваат во сферите на донесување одлуки на највисоките национални нивоа на управување (Заложба 50-50)	Застапеност на жени во Собранието на Република Северна Македонија Застапеност на жени во Владата на Република Северна Македонија	Доставен предлог за Изборен законик за процентуална застапеност на жени	Иницијатива за измени на изборно законодавство за постоечки квоти Доставување на предлози за зајакнување на позицијата на жените	МТСП	МП, Собрание, граѓански организации	Нема фискални импликации	2023 и 2024	Буџет на МТСП
2.4.4. Зголемено учество на жените на позиции на донесување одлуки во медиумите	Сопственици на ТВ и радиостаници, по пол, по сопствеништво Уредници и директори на медиуми, по пол Вработени новинари, по пол	Објавени годишни тематски анализи за 2022 и 2023 Објавени и доставени родово разделени статистички податоци во ДЗС за 2021 и 2022	Изработка на студии, анализи поврзани со претставување на родот и родовите прашања на ТВ и Радио Обезбедување родово разделени статистички податоци за сопственичка структура и структура на вработените на ТВ и Радио Објавување на одлуки по претставки на граѓани Јавно презентирање на резултатите	ААВМУ		Апроксимативно 61.000 по студија	2023 2024	Буџет на ААВМУ

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот								
Специфична цел 2.6: Родово сензитивни образование и наука								
Појдовна точка:								
<ul style="list-style-type: none"> - Во 2021, во јавни детски градинки се запишани 29 947 деца од вкупно 31.293 ²⁰ - Во учебната 2020/2021 година, запишани се вкупно 187.555 ученици, од кои 90.669 се женски и 94.538 машки. Во учебната 2021/2022 година, запишани се вкупно 186.649 ученици, од кои 90.608 се женски и 96.041 машки. - Во учебната 2020/2021 година, во средните училишта, запишани се вкупно 71.811 ученици, од кои 35.200 женски, а 36.611 машки, а во учебната 2021/2022 година, вкупно се запишани 71.018 ученици, од кои 34.801 женски, а 36.217 машки.^{21с} 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						

¹⁸Информациите поврзани со Изборите во 2021 се достапни на <https://candidatelist.sec.mk/Dashboard>

¹⁹<https://vlada.mk/sostav-na-vladata>

²⁰Извор: ДЗС, <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSooopstenie.aspx?rbtxt=25>

²¹Извор: ДЗС, <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSooopstenie.aspx?rbtxt=17>

2.6.1. Зголемена вклученост и спречување на предвремено напуштање на образовниот процес од страна на девојчињата од маргинализираните заедници	Лица што напуштиле образование, по пол, по етничка припадност	Намален број на девојчиња кои предвреме го напуштиле образовниот процес	Креирање на мерки за поттикнување на девојчиња и на нивните родители за завршување на основно училиште	МОН	ЗСД, БРО	17.060.000	2023	Буџет на РСМ (Министерство за образование и наука)
	Број на живородени деца од мајки под 15 години, по општини		Креирање на мерки за зајакнување на училиштата и училишните служби за препознавање и постапување во случај на можност за предвремено напуштање на образование			17.060.000	2024	
	Број на живородени деца од мајки на возраст од 15 до 19 години, по општини							
	Број на малолетнички бракови склучени на возраст од 16 до 18 години		Креирање на мерки за поттикнување на девојчиња и на нивните родители за завршување на средно училиште	МОН		12.232.000	2023	Буџет на РСМ (Министерство за образование и наука)
						12.232.000	2024	
2.6.2. (До)оформување на основното образование за возрасни жени Ромки и поддршка преку учество во обуки според верификувани програми за здобивање со квалификации, со цел зголемен пристап до пазарот на труд	Број на возрасни жени Ромки што завршиле основно образование	Финансиска поддршка на образование на возрасни Роми кои немаат комплетирано основно или средно образование		МОН		1.200.000	2023	Буџет на РСМ (Министерство за образование и наука)
	Број на жени Ромки вклучени во обуки според верификувани програми за здобивање квалификации						1.200.000	
2.6.3. Промовиран принцип за родова еднаквост во научноистражувачка дејност	Дипломирани студенти, по пол, по струка	Обезбедување на финансиска поддршка за стипендирање на студентки Ромки	Доделување стипендии за студенти Роми.	МОН	БРО	6.075.000 ден	2023	Буџет на РСМ (МОН)
	Доктори на науки, по пол, по струка					6.075.000 ден	2024	
	Професори во високо образование, по пол, по сениорност							
	Објавени научни трудови, по пол							
	Носители на проекти, по пол							
2.6.5. Воведено сеопфатно сексуално образование во основното образование	Опфат на ССО, по број на училишта, по општини	Сеопфатното сексуално образование се воведува како избран предмет за учениците од 9.одделение во основното образование.	Евалуација на пилот програмата за сеопфатно сексуално образование (ССО)	БРО	ЕЛС, МОН	Според проекциите на Националниот а стратегија за ССО	2022-2024	МОН меѓународни организации
	Број на обучени наставници за ССО, по пол, по општини							

			Стратегија за ССО 2022-2030					
			Обуки за наставници и стручни работници за спроведување на изборен предмет за ССО во 9 одделение					
			Кампањи за зголемување на свеста за придобивките од ССО					

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот								
Специфична цел 2.7: Унапредување на родовата еднаквост за постигнување и одржување позитивен мир (Жени, мир и безбедност)								
<p>Појдовна точка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во Министерството за одбрана, вработени административни службеници се: Б-категија: 48 % жени и 52 % мажи; В-категија: 59 % жени и 41 % мажи; Г-категија: 49 % жени и 51 % мажи, односно вкупно за сите категории заедно – 45 % жени и 55 % мажи и ПТЛ (помошнотехнички персонал) – 11 % жени и 89 % мажи. - Во категоријата воени лица во Министерството и Армијата, во 2021 година, доминантни се мажите, и тоа: офицери – 17 % жени и 83 % мажи; подофицери – 11 % жени и 89 % мажи; професионални војници – 6 % жени и 94 % мажи; цивилни лица – 34 % жени и 66 % мажи. - Од вкупниот број персонал во Армијата – 10 % се жени и 90 % се мажи. Споредбено со 2020 година, се бележи пораст на бројот на жени офицери и професионални војници, а изразено во проценти, зголемувањето изнесува 1 % поединечно во двете категории. - Од вкупно запишаните питомци на Воената академија, во сите студиски години, 63,71 % се мажи, а 36,29 % се питомки. Во студиската 2021/2022 година, од вкупно 32 студента, 25 % се питомки, односно 75 % се питомци; - Во текот на 2021 година, во согласност со податоците на Министерството за внатрешни работи, 86 % од учесниците на стручните усовршувања биле мажи, а 14 % биле жени учеснички - Во текот на 2021 година, во Центарот за обука при Министерството за внатрешни работи се спроведе основна обука за полиција. На обуката се упатени 82,64 % мажи и 17,36 % жени. - Во рамки на Министерството за надворешни работиод 418 вработени, 229 се мажи и 189 се жени. Од вкупно 39 амбасадори, 30 се мажи и 11 жени, а од вкупно 8 генерални конзули, 7 се мажи и 1 е жена.²² 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
2.7.1. Зголемено учество на жени во областа на одбраната, особено на позиции на донесување одлуки	Вработени во одбрана, по пол, по работни позиции, по категории	Зголемување на бројот на жени вработени во одбрана и поставени на позиции на донесување одлуки	семинари/работилници за промоција , -јавни кампањи, јавни дебати, изготвување видео/аудио/печатени материјали	МО		7.500,00	2023	Буџетски средства на МОи поддршка од меѓународни организации

²²Извор за сите податоци:

[https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednakvi%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20\(2\).pdf](https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/ednakvi%20moznosti/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%9C%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20(2).pdf), стр. 21-23

			Активности за поттикнување на вклучување на девојчиња во образование за вработување во областа на безбедноста и мирот	МО	МОН	39.000 денари	2023	Буџетски средства на МО
2.7.2. Родово сензитивен персонал во одбраната, надворешната политика и внатрешните работи	Достапност на издвоени и интегрирани образовни програми/модули, по институција Воведена посебна тема за родова еднаквост во обуки Вработени што поминале обуки за родова еднаквост, по пол, по институција	Интегрирана родова перспектива во образовните програми/ модули за обуки и воспоставен посебен модул за родова еднаквост	Поттикнување на еднакво учество на обуките и за мажи и за жени во одбраната	МО	Граѓански организации, МТСП, МНР	46.000,00 денари	2023	Буџетски средства на МО И поддршка за проектни активности од меѓународни организации

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот								
Специфична цел 2.8: Подобрување на пристапот до социјалните услуги и промоција на родовата перспектива за социјална сигурност								
Појдовна точка: - Издадени се 88 лиценци за давање социјални услуги на здруженија и приватни субјекти ²³ . - Функционираат 13 центри за жени жртви на семејно насилство (и нивните деца), 10 специјализирани советувалишта за жени жртви на насилство и семејно насилство и 8 специјализирани советувалишта за психосоцијален третман на сторители на семејно насилство. ²⁴								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
2.8.1. Воспоставени и унапредени специфични мерки за ранливи категории жени и лица со различни родови идентитети, со посебно внимание кон интерсекционалност	Број на мерки за социјална заштита насочени кон жени, по категорија на ранливост Опфат (%) на жени со мерки насочени кон ранливи категории	10 % Зголемен број на сервиси за жртви на РБН и СН	Воспоставување на сервиси за жртви на РБН и СН во планските региони согласно стандардите на ИК	МТСП	ЗСД, ЕЛС, ГО	Потпрограма 4А: Изградба, одржување и опремување на објекти за социјална заштита 33.660.000 денари	2023 2024	Буџет на МТСП Програма за остварување на социјална заштита 2022 (Службен весник на Република Северна Македонија бр.291/22)

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот

²³Извор: МТСП

²⁴<http://shorturl.at/gMwX5>, стр. 24

Специфична цел 2.9: Еднаков пристап до правда за сите жени и мажи								
Појдовна точка:								
<ul style="list-style-type: none"> - Во 2021, Народниот правобранител констатирал повреда на човековите права и интервенирал во 35,82% од претставките²⁵ - Во КСЗД, претставките се поднесени од 59,41% мажи а 40,59% жени²⁶ - Во 2021, обезбедени се вкупно 3266 правни совети во примарна правна помош, од кои 61,97% се жени²⁷ 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
2.9.1. Законите, мерките и политиките овозможуваат еднаков пристап до правда за жените од ранливите категории	Опфат (%) на лица што искористиле БПП, по пол, по родов идентитет, врз основа на барање	Креирани и доставени адаптирани информативни материјали за бесплатна правна помош на локално и централно ниво Давателите на БПП се обучени за препознавање на различните потреби и состојби на жените од ранливи категории	Подготовка, објавување и дистрибуција на информативни брошури Спроведување на обуки за давателите на БПП за препознавање и овозможување на пристап до бесплатна правна помош	МП		21 000 000,00 денари	2023 2024	Совет на Европа

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот								
Специфична цел 2.10: Унапредување на родовата еднаквост во спортот								
Појдовна точка:								
<ul style="list-style-type: none"> - Во 2020/2021 година, АСМ доделила 500 стипендии од кои 39% се за девојчињаспортистки - Од вкупно 500 стипендии, кои се доделуваат на годишно ниво, во 2021 година доделени се вкупно 197 за девојчиња во различни спортови. - Во моментот има околу 50 тренери кои се жени, а во федерациите и спортските клубови се вклучени околу 60 жени. - Обуки за родова еднаквост се спроведени во 5 спортски федерации.²⁸ 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
2.10.1. Зголемено учеството на жените и на девојчињата во спортски клубови кои практикуваат спортско-рекреативни активности и учество на спортистки во националниот систем на натпреварување во сите спортови преку соодветни програми и стимулативни мерки	Вклучување на девојчињата и жените во спортските клубови кои реализираат програма за спортско-рекреативни активности и одржување на бројот на жените кои се натпреваруваат во националниот систем на спортските клубови. Време (часови) на изнајмување спортски терени, по полово структура на тимови	Мерки за поттикнување на жени и девојчиња за активно вклучување во спортот.	Мерки за поттикнување на спортски клубови за организирање соодветни тренинзи за жени	АМС во соработка со НСФ и спортски клубови			јануари-декемвр и 2023 година	

²⁵<https://ombudsman.mk/CMS/Upload/NarodenPravobranitel/upload/Godisni%20izvestai/GI-2021/GI%20-2021.pdf>, стр.164

²⁶<https://kszd.mk/wp-content/uploads/2022/03/Godisen-izvestaj-2021.pdf>, стр. 20

²⁷<https://www.pravda.gov.mk/Upload/Documents/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%20%D0%91%D0%9F%D0%9F%20%D0%B7%D0%B0%202021%20%D0%B3%D0%BE%D0%B4%20%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE.pdf>

²⁸Извор: Агенција за млади и спорт

Број на спортски објекти, по општина, по вид.								
---	--	--	--	--	--	--	--	--

Општа цел 2: Подобрување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот								
Специфична цел 2.11: Унапредување на родовата еднаквост во културата								
Појдовна точка:								
<ul style="list-style-type: none"> - Во 2021 година во подготвувањето, а потоа и во објавата на Годишните конкурси за финансирање проекти од национален интерес во културата по одделни области за 2022 година, во секоја од пријавите за овие конкурси се дадени и приоритети, но за прв пат во скоро сите дејности (освен заштита на културното наследство и меѓународна дејност) е ставен како посебен приоритет „Унапредување на родовата рамноправност“, а во пријавата за литература и издавачка дејност за прв пат е даден како посебен приоритет „Поттикнување на литературното творештво на жени авторки од Република Северна Македонија“ - Во 2022 година подржани 430 изданија на книги, монографии, зборници, списанија, електронски списанија, од кои 388 се книги, монографии, зборници, а 42 се списанија. Од вкупно 388 подржани книги, монографии, зборници 162 или 41,75% се проекти чии автори/преведувачи/илустратори/уредници се жени. - Средствата кои беа утврдени во Буџетот на Министерството за култура за 2022 година за родово-одговорно буџетирање се дефинирани во Програма 72 мултидисциплинарни проекти 2022 година со вкупен износ од 18,785,000 денари денари, од кои на беа подржани 70 проекти, од кои Жени носители 24 проекти (11 физички лица и 13 правни субјекти) распределен буџет 8,050,000 денари. Следат табелите кои го потврдуваат горенаведениот податок. - од 2021 година во списокот на генерички обуки кој го доставува МИОА е додадена обука „Еднаквост и недискриминација“, а во 2022 година од МК оваа обука ја одбрале 13 жени и 8 мажи²⁹ 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						
2.11.1.Зголемено учество на жени во проекти на полето на културата	Поседна издвоена ставка за финансирање проекти чии носители се жени Носители на проекти финансирани од Министерството за култура, по пол, по тематика	Најмалку 20% од пријавените се жени	Објавување на годишни конкурси (согласно чл. 64 од Законот за културата) поврзани на теми кои третираат родово сензитивна проблематика во културата	МК		8.050.000 8.050.000	2023 2024	Буџет на МК
2.11.2.Родовите прашања се повидливи во културните настани и во издаваштвото на полето на културата	Поседна ставка за финансирање дела/проекти што се занимаваат со родови прашања Број на изработени и објавени истражувања и анализи за родот и родовите политики во културата Број на организирани настани во јавни установи финансирани од страна на Министерството за култура што се фокусираат на родот и родовите идентитети.	Изработени и објавени истражувања и анализи за родот и родовите политики во културата	Изготвување на Анализа за користење на просторот на национални и локални институции од областа на културата за проекти и активности фокусирани на род и родови идентитети	МК	Национални и локални институции и од областа на културата	нема	2023 2024	Буџет на МК

²⁹Извор: Министерство за култура

2.11.3. Промовирани авторки во македонска книжевност и преведени дела од странски автор(к)и	Автори на издадени книги со финансиска поддршка од страна на МК, по пол Преведувачи на издадени книги со финансиска поддршка од страна на МК, по пол	Воведување на родово разделена статистика за автори на книги издадени со финансиска поддршка на МК. Воведување на родово разделена статистика за преведувачи на книги издадени со финансиска поддршка на МК	Креирање на родово поделена база на податоци за лица што аплицирале и добиле финансиска поддршка од МК Објавување на родово поделена статистика во резултатите од конкурсите на МК	МК		Нема фискални импликации	2023 2024	Буџетна МК
---	---	--	---	----	--	--------------------------	--------------	------------

Општа цел 3: Сузбивање на родовите стереотипи и градење на култура на ненасилство и недискриминација врз основа на пол, род и родов идентитет

Општа цел 3: Сузбивање на родовите стереотипи и градење на култура на ненасилство и недискриминација врз основа на пол, род и родов идентитет								
Специфична цел 3.1: Спречување и борба против родово базирано насилство								
Појдовна точка:								
<ul style="list-style-type: none"> - Жените жртви во 2021 година ги добиле следниве услуги: психосоцијална помош и поддршка – 1.068, правна помош 1.352, права од социјална заштита – 81, вкупно 196 известувања од ЦСР до АВРСМ за вклучување на жени жртви на семејно насилство во активни програми и мерки за вработување, доставени 1.223 предлог-прввременни мерки за заштита до Судот од страна на ЦСР и 58 жени-жртви и нивните деца се сместени во засолниште.³⁰ - Воспоставени се 13 специјализирани сервиси за згрижување на жртви на семејно насилство и на родовобазирани насилство, во 6 плански региони. Отворени се од Министерството за труд и социјална политика вкупно 8 сервиси, финансирани од МТСП, а управувани од ГО – 3 сервиси, 1 сервис финансиран од локална самоуправа, а менаџиран од ГО, и 1 сервис ГО. - Воспоставени се 8 советувалишта за жени жртви на родовобазирани насилство и семејно насилство на територијата на РСМ, во 8 плански региони, кои се воспоставени од МТСП, 1 советувалиште финансирано од МТСП, а менаџирано од ГО, 8 советувалишта за психосоцијален третман на сторители на семејно насилство отворено од страна на МТСП и 1 – Прв семеен центар финансиран од локалната самоуправа, а менаџиран од ГО. - Осум (8) специјализирани советувалишта за жртви на насилство/семејно насилство во седум (7) плански региони, и тоа: Скопје, Куманово Тетово, Кавадарци, Штип, Прилеп, Битола и Охрид. - Едно советувалиште за сторители на семејно насилство во Скопје. - Воспоставени се кризни центри за жртвите на сексуално насилство (до 72 часа), три (3) од Министерството за здравство во Скопје, Тетово и Куманово. - Воспоставен е еден центар за жртви на трговија со луѓе, финансиран од МТСП.³¹ - Подготвен е модул за специјализирани услуги (за секоја услуга, вклучително за работа со деца жртви или сведоци на насилство) – декември 2020 г. - Во март 2021, реализирани се три (3) обуки за обучувачи од Програмата за родовобазирани насилство за специјализирани услуги за три (3) модули: Модул за жени и деца; Модул за сторители и Општмодул за подигање на свеста кај професионалци - Министерството за здравство ги интегрираше бесплатните прегледи за жртвите на сексуално насилство во Програмата за активна здравствена заштита на мајките и децата.³² - Во текот на 2021 година, во Центарот за жртви на трговијата со луѓе беа прифатени и сместени четири (4) лица, од кои едно (1) – жртва на трговија со луѓе, и три (3) лица потенцијални жртви. Сите лица се од женски пол, две (2) се деца и две (2) се полнолетни.³³ 								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активности						

³⁰<http://shorturl.at/qMWX5>, стр. 23

³¹<http://shorturl.at/qMWX5>, стр. 24-25

³²<http://shorturl.at/qMWX5>, стр. 10

³³<http://shorturl.at/cfESU>, стр. 33

3.1.1. Усогласена законска регулатива со стандардите воспоставени со Истанбулската конвенција, преку вклучување на сите облици на РБН и сексуално вознемирување	Степен на усогласеност на националното законодавство со ИК	Изработена евалуација Акцискиот план за Имплементација на Истанбулската конвенција 2018-2023 со постоечката законска регулатива и препораки за идни дејствија	Подготовка на евалуациски исвештај за Акцискиот план за имплементација на Истанбулската конвенција 2018-2023	МТСП	НКТ	200.000,00	2023	Меѓународни организации УНФПА
		Усвоена Национална стратегија за превенција и заштита од родово базирано насилство врз жени и семејно насилство 2024-2031 со Акциски план за спроведување	Подготовка на Национална стратегија за превенција и заштита од родово базирано насилство врз жени и семејно насилство 2024-2031 со Акциски план за спроведување	НКТ	МТСП	300.000,00	2024	Меѓународни организации УНФПА
	Измени на Кривичниот законик во согласност со ИК	Усвоени измени на Кривичниот законик во согласност со ИК	Усвоени измени и дополнување на кривични дела согласно ИК	МП	НКТ	Нема фискални импликации	2023	Буџет на РСМ
3.1.2. Достапни родово разделени податоци за сите форми на РБН	Воспоставен систем за систематско собирање податоци	Изготвен документ за состојбата со родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство.	Спроведување на национално истражување за состојбата со родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство.	ДЗС			2023	Повеќекорисничка програма ИПА 2017
3.1.3. Унапреден институционален одговор за превенција и заштита од РБН, особено на полицијата и правосудството.	Воспоставен систем за редовни обуки за вработените во институциите за препознавање и постапување во однос на различни облици на РБН	Вклучени наставни програми и обуки во МВР за препознавање и постапување во однос на различни облици на РБН	Спроведување континуирани основни и напредни обуки на полициски службеници од МВР на централно и регионално ниво за примена на индикатори и проактивни методи за рано откривање и идентификација на потенцијална жртва и жртва на трговија со луѓе, со посебен акцент на пристапот кон жените и девојчињата жртви.	МВР			2023	Буџет на МВР преку буџетска програма Г2, договори за соработка и донации од меѓународни партнери
		Спроведени мултидисциплинарни обуки на персоналот вклучен во Центар за жртви на трговија со луѓе и Прифатниот центар за странци за работа со жртви на трговија со луѓе и ранливи категории под висок ризик од трговија со луѓе.	Ажурирање на модули за обука и организирање мултидисциплинарни обуки на персоналот вклучен во				2024	

		Вклучени модули за родова еднаквост и преземање мерки и активности во врска со семејно насилство во програмата за основна обука за полицаец.	Центар за жртви на трговија со луѓе и Прифатниот центар за странци за работа со жртви на трговија со луѓе и ранливи категории под висок ризик од трговија со луѓе. Креирање и вклучување на модули за родова еднаквост и преземање мерки и активности во врска со семејно насилство во програмата за основна обука за полицаец.					
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Општа цел 3: Сузбивање на родовите стереотипи и градење на култура на ненасилство и недискриминација врз основа на пол, род и родов идентитет								
Специфична цел 3.2: Сузбивање на родовите стереотипи и сексизмот и промовирање еднаквост								
Појдовна точка:								
Резултат	Индикатори		Активности	Носител	Вклучени институции	Финансиски средства (денари)	Временска рамка	Извори на финансирање
	Индикатор на ниво на резултат	Индикатор на ниво на активност						
3.2.1.Нулта толеранција за сексизам и за сексистички говор на омраза на работните места, во спортот, во медиумите и во пристапот до добра и услуги	Примена на меѓународни стандарди за борба против сексизам во мерки и политики	Упатства и препораки за унапредување на законската рамка и за третман на родови прашања и начинот на претставување на жените и мажите во медиумите се изготвени и јавно достапни на веб страниците на АВМУ	Препораки за унапредување на законска рамка или за програми за дејствување во однос на медиумите Објавување релевантни документи во однос на родовите прашања и начинот на претставување на жените и мажите во медиумите, на сајтот на АВМУ.	ААВМУ		Нема фискални импликации	2023 2024	Буџет на ААВМУ
	Воспоставени упатства за реагирање при појава на сексистички говор на омраза, по области. Број на опомени/реакции во медиуми Број на опомени/реакции на спортски настани							
	Број на пријави за сексизам на работното место, по пол, по родов идентитет	Организирани 2 работилници за препознавање и реакција на сексистички говор и омрази на родово базирано насилство	Обуки за новинари и медиумски работници за препознавање и реакција на сексистички говор на омраза, со мерење на стекнати знаења	ААВМУ	ГО	Нема фискални импликации	2023 2024	Буџет на ААВМУ, „ПРО-ФРЕКС-СМ Заштита на слободата на изразување и на медиумите“ (ЈУФРЕКС 3 - Совет на Европа и ЕУ – 2023-2026)
	Број на поплаки и претставки за сексизам во пристапот до добра и услуги							

		Зголемено препознавање на дискриминаторска содржина од страна на јавноста, преку поднесување претставки за дискриминаторска содржина во медиумите	Измени во закон за медиуми - усогласување на член 4 од ЗМ со член 48 од ЗААВМУ Објавување на информации за дејствијата преземени против дискриминаторската содржина во медиумите	МИОА	АВМУ		2023 2024	ЕУ
		Спроведување на воспоставен систем за следење на ставови кон содржини на ТВ и радио	Годишни анализи за третманот на родовите прашања и претставувањето на жените и на мачите во програмите на радиодифузерите. Периодични препораки за зајакнување на содржиите и/или опоменување и/или казнување на медиумот заради ширење говор на омраза	АВМУ		600.000 денари по анализа	2023 2024	Буџет на АВМУ
3.2.5.Медиуми што не промовираат стереотипи и стереотипни улоги, туку родова еднаквост и различности	<p>Број на обуки на медиумските работници и на вработените во институциите во однос на родовите стереотипи, по пол, по служба</p> <p>Број на поднесени претставки за дискриминаторска содржина во медиумите</p> <p>Застапеност (%) на теми од родова еднаквост и различности во медиумски содржини</p> <p>Застапеност (%) на жени соговорнички во ТВ емисии</p> <p>Застапеност (%) на жени во медиумски содржини</p> <p>Ставови кон содржини со родови различности во медиуми, по пол, по возраст (периодична проверка)</p>	Спроведување на воспоставен систем за следење на ставови кон содржини на ТВ и радио	Годишни анализи за изразувањето и ставовите на уредниците, новинарите и гостите во ТВ и радио, и периодични препораки за зајакнување на содржиите и/или опоменување и/или казнување на медиумот заради ширење на говор на омраза .	ААВМУ		Нема фискални импликации	2023 2024	Буџет на ААВМУ